
Till: Ålands landskapsregering, avdelningschef Bengt Michelsson och minister Wille Valve

Till kännedom: Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård, Ålands lagting

Ärende: Yttrande gällande förslag till ÅHS patientavgifter

Ålands handikappförbund r.f. (nedan handikappförbundet eller förbundet) är en samarbetsorganisation för handikapp- och patientföreningar på Åland med 4450 medlemmar. En av handikappförbundets viktigaste uppgifter är att synliggöra handikappfrågor och arbeta för att förbättra för personer med funktionsnedsättning i samhället genom att aktivt bevaka och agera i handikappfrågor. Handikappförbundet har följt med diskussionerna om nya patientavgifter inom ÅHS och väljer att yttra sig i ärendet. Yttrandet sker koordinerat för förbundet och dess medlemsföreningar.

I regeringsprogrammet nämns att ÅHS avgifter ska ses över och landskapets målsättning är att höja inkomsterna. Som ett led i detta föreslås det högre högkostnadsskyddet, vilket inte har höjts på flera år, höjas med 100 € och dessutom föreslås åldersgränsen höjas från 65 år till 75 år. Detta är en relativt märkbar höjning. Den föreslagna inkomstgränsen för det högre högkostnadsskyddet om 15000 €/år i nettointkomst känns väldigt lågt satt. Nivån på inkomstgränsen bör utredas noggrant så att den hålls på lämplig nivå och inte sätts för lågt. Hänsyn behöver tas till att personer med skör ekonomi utsätts för ytterligare påfrestning i och med detta.

Generellt konstateras att ganska många avgifter faller utanför högkostnadsskyddet. Även avgifter som speciellt berör förbundets målgrupp.

I förslaget planeras en självrisk på 80 € för hjälpmedel. För personer med funktionsnedsättning vilka är beroende av hjälpmedel och att t.ex. använda terapibassängen kryddas högkostnadsskyddet på 475 € dessutom med en avgift för hjälpmedel. Kostnaden för service på hjälpmedlen föreslås höjas. Avgiften för att förnya recept utan besök känns hög med hänsyn till de personer som behöver många olika slags mediciner.

Den föreslagna sänkta avgiften för dag- eller nattvård inom psykiatrin understöds av förbundet. Det är bra med åtgärder för att upprätthålla hälsan och inte i lika hög grad vara beroende av heldygnsvård. Dock är det oroande att få information om att arbetsgruppen kommer att föreslå att lagstiftningen ändras så att man i framtiden kan börja ta betalt för tjänster inom ÅHS psykiatri.

Det verkar finnas ett fokus på barn och unga i förslaget, dock tar detta sig vissa märkliga uttryck. Exempelvis reagerar förbundet på att personer under 20 år endast behöver betala halv avgift för uteblivet besök utan godtagbar orsak. Vad är motiveringen till detta? I en tid när man diskuterar sänkt rösträttsålder till 16 år i kommunalval vill man samtidigt frånta ansvaret från personer under 20 år på denna punkt. Vid en hastig jämförelse med ÅUCS kan konstateras att där debiteras personer som fyllt 15 år för uteblivet besök.

Överlag känns åldergränsen på 20 år ologisk. Det blir också många olika åldersgränser att hålla reda på med 19 års åldersgräns inom tandvården, 25 år inom preventivmedelsrådgivning och nu 20 år för t.ex. högkostnadsskyddet.

Förbundet ställer sig frågande till att deltagandet i ÅHS rökavvänjning är gratis. Tanken är att det ska vara låg tröskel för personer att delta och att det ska ge inbesparingar i det långa loppet, men samtidigt kan man vända på detta och ifrågasätta om de som deltar nödvändigtvis är lika motiverade som om de måste betala en slant för servicen och därför kanske verkligen har bestämt sig.

Förbundet ser till helheten och önskar att man i förslaget i högre grad beaktar den målgrupp som förbundet representerar, exempelvis gällande avgifterna för hjälpmedel, till exempel på bekostnad av att personer under 20 år måste betala full avgift för uteblivna besök utan godtagbar orsak.

Förbundet vill även påtala att ÅHS patientavgiftsstadga kunde ses över och göras tillgänglig för alla och mera lättläst. Dokumentet som finns på hemsidan är inte lätt att greppa för en person som är nyinflyttad till Åland och kan t.o.m. vara svårförståeligt för gemene man. Förbundet anser att det är skäl att i patientavgiftsstadgan hellre vara övertydlig i informationen. T.ex. kunde det i texten framgå vad som avses med primärvårdskliniken (sid 9), så att inte läsaren skilt behöver ta reda på vilken verksamhet som ryms inom kliniken, och begrepp som "grundavgift" och "tilläggsavgift" gällande dygnsavgift för kortvarig vård (sid 11) kunde klargöras i texten.

Mariehamn 5.9.2016

Krister Sund, ordförande

Susanne Broman, verksamhetsledare